

11. juni 2021 kl 02:00 **Miljø**

Debat

Collective Impact: Statslig jordfond kan gøre Danmark renere, smukkere og mere produktiv

En statslig jordfond kan fremme udtagning af lavbundsjord og være en døråbner til mere multifunktionelle projekter, der ud over at gavne klimaet løfter et helt lokalområde. Politikerne bør overveje, om bankerne kan bidrage aktivt til en sund jordmobilitet med flere bundlinjer, skriver Søren Møller.

Jordfordeling vil kunne gavne en ny generation af landmænd og resten af samfundet med opfyldelse af mål for klima, natur og vandmiljø med en ny anvendelse af arealerne, skriver Søren Møller. Foto: Henning Bagger/Ritzau Scanpix

Søren Møller Formand, Collective Impact - Fremtidens bæredygtige landskaber, medlem, Det Ethiske Råd, bestyrelsesformand, DGI Byen

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Enhedslisten og Konservative peger på en statslig jordfond i de igangværende landbrugsforhandlinger. Instrumentet er helt aktuelt at inddrage i en løsningsorienteret tilgang til landbrugets rolle i grøn omstilling og opfyldelse af bundne samfundsmål

Det vil kunne virke fremmende for udtagningen af lavbundsarealer fra landbrugsdrift af hensyn til klimaet, hvis landmænd gennem jordfordeling og en jordfond tilbydes nye arealer (eventuelt opkøbt fra konkursramte landbrugsbedrifter).

Men det vil også kunne være en døråbner til mere multifunktionelle projekter, der ud over at gavne klimahensyn løfter et helt lokalområde.

Samspelet mellem enkle udtagningsprojekter og projekter i større skala med mange bundlinjer er netop det, der er brug for, når vi skal fremtidssikre vores landskaber – et "fast track" og et "langt sejt træk" kan understøtte hinanden.

Summen vil være dels en løsning på bundne samfundsopgaver for klima, vandmiljø og biodiversitet, dels et bidrag til udvikling af attraktive landdistrikter med nye muligheder for erhverv og bosætning.

Statslig jordfond som katalysator for privat og almennyttig finansiering

Det vil kræve store investeringer, hvor staten bør gå forrest, og derfor rammer forslaget om en statslig jordfond plet.

Til gengæld kan offentlige investeringer i natur-, miljø- og klimaløsninger indrettes, så de bliver en katalysator for private og almennyttige midler og sætte hjulene i gang lokalt.

Der er flere presserende grunde til at bruge en statslig jordfond og jordfordeling i langt større grad end i dag

Søren Møller, formand, Collective Impact – Fremtidens bæredygtige landskaber

Nogle private interessenter ønsker måske at rejse klimaskov, et energiselskab kunne have interesse i arealer til opstilling af solceller, nogle lokale landmænd kunne være interesseret i at tilkøbe produktionsarealer, og pensionselskaber eller andre investorer kunne måske være interesseret i at forpakte tilbageværende produktion ud.

Kommunen ville måske kunne påtage sig ansvaret for at rive udtjente bygninger ned. Resten af arealerne ville en statslig jordfond kunne sælge videre som puljejord. Dermed får den statslige jordfond en rolle som mellemfinansiering – der kan bruges igen og igen.

Parterne i 'Fremtidens bæredygtige landskaber' ved fra vores kommunale pilotprojekter om multifunktionel jordfordeling, at det er en kompleks opgave at købe konkursramte landbrugsejendomme for at løse klima-, natur- og vandmiljøopgaver.

Derfor kan en statslig jordfond spille en central rolle i at bane vejen og samle de interessenter og den nødvendige finansiering, der skal til for at give jorderne en ny værdi, der vil gavne hele lokalområdet.

Vi ser det som offentlig-private partnerskaber, som har den fælles målsætning at skabe de nødvendige forandringer i brugen af vores arealer for at løse bundne samfundsopgaver.

Gør landbrugsejendomme attraktive for nye forretningsmodeller

Vi ved også fra vores pilotprojekter, at jordfordeling kan bruges aktivt til at gøre bedrifter klar til generationsskifte med ny struktur og ejerforhold.

Når politikerne drøfter en statslig jordfond, så bør de også overveje, om bankerne kunne have en interesse i aktivt at bidrage til en systematisk jordfordeling og derigennem en sund jordmobilitet med flere bundlinjer

Søren Møller, formand, Collective Impact – Fremtidens bæredygtige landskaber

I dag er jorden meget forskellig, og landmanden sidder imellem to stole mellem henholdsvis intensiv og ekstensiv udnyttelse af arealerne og kan i nogle tilfælde ikke fokusere på sin bedriftsudvikling og derved sit generationsskifte.

Jordfordelingsløsningen vil kunne gøre begge typer ejendomme attraktive for nye forretningsmodeller – specielt for de ekstensive brug, som det etablerede landbrugssystem ikke har klare løsninger på i dag.

Mange landbrug har købt arealer i stor afstand af bedrifterne for at opfylde tidligere regler om at erhverve arealer til udbringning af gylle i takt med udvidelsen af husdyrproduktion.

I dag kæmper mange landmænd derfor med store transportomkostninger og andre ulemper ved at drive landbrug spredt over store afstande. Der udestår et stort oprydningsarbejde med igen at samle jorderne hensigtsmæssigt rundt om bedrifterne.

Der er således flere presserende grunde til at bruge en statslig jordfond og jordfordeling i langt større grad end i dag. Det giver samtidigt landmændene en mulighed for at spille ind i en samfundsdagsorden og være med til at præge den fremtidige indretning af landskabet.

Måske har nogle unge landmænd også visioner om en helt anden type landbrug, som ikke fremmes af den nuværende strukturudvikling.

Jordfordelingen ville kunne gavne en ny generation af landmænd

Når politikerne drøfter en statslig jordfond, så bør de også overveje, om bankerne kunne have en interesse i aktivt at bidrage til en systematisk jordfordeling og derigennem en sund jordmobilitet med flere bundlinjer.

Kan det tænkes, at det vil være en fordel for bankerne at igangsætte jordfordelinger med udgangspunkt i de landbrugsbedrifter, der ellers skal på tvangsauktion, eller der med banken som ny ejer drives videre i nye konstruktioner?

Kunne det simpelthen være en del af samfundskontrakten, at kreditorerne lader jorderne værdisætte i en jordfordeling og afhænde arealerne i den proces? Det ændrer ikke ved den enkelte landmands ulykke i at skulle afhænde en insolvent landbrugsbedrift.

Men jordfordelingen ville kunne gavne en ny generation af landmænd og resten af samfundet med opfyldelse af mål for klima, natur og vandmiljø med en ny anvendelse af arealerne.

